

На предлог Министарског савета демократске федеративне Југославије, а на основу чл. 4 Одлуке о Врховном законодавном и извршном народном претставничком телу Југославије као привременом органу врховне народне власти у Југославији за време народноослободилачког рата, Претседништво Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије доноси

Закон о поступању са имовином коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и његових помагача

*Закон је објављен у "Службеном листу ДФЈ", бр. 36/45
од 29.5.1945. године.*

Члан 1

Сва имовина физичких и правних лица на подручју Југославије, коју су сопственици односно уживаоци морали напустити у току окупације земље, као и имовина која им је противу њихове воље, уз накнаду или без, одузета којим било начином од стране окупатора или његових помагача, из расистичких, верских, националистичких или политичких разлога, било да је напуштена или да је под притиском окупаторских власти прешла у својину трећих лица (члан 2 Одлуке Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије од 21 новембра 1944 године) - враћа се одмах власницима без обзира на евентуална потраживања држаоца имовине против власника у вези са овом имовином. За повраћај имовине власник ће се обратити надлежном суду.

Ако је имовина уништена, упропашћена, нестала и томе слично - сопственику остаје право тражења накнаде штете од одговорних лица путем грађанске парнице, односно коришћење прописа о накнади ратне штете.

Под имовином се у смислу овога Закона имају сматрати непокретна добра, покретна добра и права, као земљишни поседи, куће, намештаји, шуме, предузећа са свим постројењима, залихама, хартије од вредности, драгоцености, удели, акције, друштва, удружења сваке врсте, фондови, права уживања, учествовање у радњама и предузећима, ауторска права, права индустријске својине као и сва права на напред поменуте предмете, изузев рударских права.

Члан 2

Питање повраћаја прихода односно плодова сопственику заједно са имовином, као и питање накнаде садашњем држаоцу за побољшање које је учинио на враћеном имању, расправиће се по прописима Грађанског законика, уколико се странке саме не споразумеју.

Са враћеног имања бришу се сви стварни терети који су настали од како је имовина одузета власнику.

Ако је савестан држалац за време док је држао имање скинуо стварне терете са овог, тако да је сопственику враћено без терета или са смањеним теретима, он за тај износ има тражбено право према сопственику, које може обезбедити хипотеком.

Спорове по овоме члану решава надлежни народни суд.

Држалац не може да условљава предају имовине власнику претходном исплатом потраживања, која су му призната.

Члан 3

Свако лице које је дошло у посед имовине означене у члану 1 овог Закона, дужно је исту пријавити и предати надлежној управи народних добара, без обзира да ли је имовину купило, бесправно присвојило, на чување добило или на други који начин прибавило њену државину.

Окружни одбори дужни су пријавити, пошто прикупе потребне податке од среских месних одбора, надлежној управи народних добара ону имовину која је остала као напуштена.

Члан 4

Имовином, поменутом у члану 1 овог Закона, управља Државна управа народних добара преко лица која она постави за управитеље до тренутка предаје имовине власнику, на основу одлуке суда или до одлуке суда о преношењу управе над имовином на ближег рођака по одредбама овог Закона.

Државна управа народних добара дужна је да имовину, која јој је поверена на управу, преда власнику чим се власник са таквим захтевом појави и поднесе судско решење и то без наплате таксе.

Члан 5

У случајевима где је несумњиво утврђено да је власник умро, као и у случајевима где се власник није појавио, суд ће на захтев предати имовину на управу ближним сродницима.

У случају да се више блиских сродника пријаве у исто време, имовина ће им се предати по реду и по деловима по којима би им била предата у наслеђе, сходно прописима Грађанског законика, који би био примењен у случају наслеђа. Ако постоји тестамент, тестаментални наследник има првенство.

Лица која полажу право на наследство такве имовине, не могу захтев за предајом имовине у наслеђе поставити код суда пре истека једне године дана од завршетка рата.

Уколико до судске одлуке о наслеђу други сродници, који према ст. 1 овог члана имају право на управу, захтевају да им се имовина или део имовине преда на управу - надлежни народни суд донеће одлуку о томе.

Лица која на имовини - предатој на управу - имају права уживања, задржавају то своје право према општим прописима грађанског законодавства, које важи на територији где се имовина налази. Лица која имају право издржавања према власнику имовине, могу остварити то право из имовине предате на управу.

Као блиски сродници сматрају се: брачни друг и лица која су у односу сродства са власником или његовим брачним другом у правој линији, усходној и нисходној линији, браћа и сестре, затим посинак и поћерка, поочим и помајка, хранитељ и храњеник.

Члан 6

Код доношења одлуке о предаји имовине на управу блиским сродницима, суд ће се руководити разлозима правичности према пострадалој породици као и интересима народне привреде, у духу члана 5 Одлуке Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије од 21 новембра 1944 године, те ће у случају да је имовина велика, уступати на управу само један део имовине како не би дошло до незаслуженог гомилања богатства у рукама лица којима се имовина предаје на управу.

У одлуци о уступању имања сродницима на управу, надлежни народни суд означаће који део имовине даје на управу, као и који део прихода даје управитељу на уживање. Вишак преко предатог дела имовине остаје и даље под директном управом Државне управе народних добара, а вишак преко

одобреног дела прихода предаје се Државној управи народних добара за рачун власника.

За задужење и отуђење у неопходно потребним или по имовину корисним случајевима, потребно је одобрење надлежног народног суда, а по предлогу Управе народних добара. Лице коме је имање поверено на управу било од стране суда, било од стране Државне управе народних добара, одговорно је материјално и кривично за исправно управљање и чување поверене имовине у интересу непосредних сопственика односно наследника.

Државној управи народних добара припада право надзора над радом управитеља одређених од надлежног суда.

Начин надзора над радом лица којима је имовина из члана 1 овог Закона поверена на управу од стране суда прописане се посебним упутствима.

Члан 7

Готовина, хартије од вредности и драгоцености, предаваће се сродницима само уколико је то потребно за добро управљање имовином, отправљање предузећа или радње, односно за њихово издржавање, уколико је сопственик по закону на то био обавезан. Све остале покретности имају се предати сродницима којима је поверена управа имовине, на чување и управу одмах.

Члан 8

Индустријска, трговачка, занатска, посредничка или каква друга предузећа или радње, као и радње слободних професија, уколико нису била од стране власника уступљена окупатору или стављена на расположењу окупатору те су овоме послужила за вођење рата, враћају се сопственику са свим инвентаром и осталим предметима који су његова својина. У осталом ће се поступити по члану 2 овог Закона. Прописи чл. 5 и 6 овог Закона примениће се и у овом случају.

Члан 9

Лице које је под условима из члана 1 овог Закона морало да напусти просторије у којима је обављало какву занатску, трговачку, индустријску или другу радњу, има право да се врати у те просторије под условом да радњу продужи.

На просторије имају право и сродници у правој усходној и нисходној линији и брачни друг који је имовину добио на управу ако продуже исту радњу под условима из става 1 овог члана.

Члан 10

Сходно горе изложеним начелима расправиће се и питање повраћаја права уживања, ауторских права, права индустријске својине, концесије, повраћаја фондова, акција, учешћа у радњама и предузећима и друго.

Члан 11

Лица која не поступе по наређењу из ст. 1 члана 3 овог Закона, казниће се новчано до четвртине вредности непријављене туђе имовине коју имају у свом држању, или принудним радом до једне године.

Иста лица, у случају свесног прикривања туђе својине из користољубља, као и у случају моралне безобзирности при долажењу у државину туђе имовине, казниће се поред новчане казне принудним радом до три године.

Ако је такво лице као ближи сродник добило на управу туђу имовину, одузеће му се право да имовином управља.

Члан 12

Службеници Државне управе народних добара и лица којима ова повери управу над имовином из ст. 1 члана 1 овог Закона, одговарају за свој рад по Закону о заштити народних добара.

Члан 13

Ближа упутства за спровођење овог Закона прописаће Министар правосуђа савезне владе у споразуму са министрима индустрије, трговине и снабдевања и пољопривреде.

Члан 14

Овај Закон ступа на снагу кад се објави у "Службеном листу демократске Федеративне Југославије".

24 маја 1945 године
Београд

**Претседништво
Антифашистичког већа народног ослобођења
Југославије**

Секретар,

М. Перуничих, с.р.

Претседник,

др. И. Рибар, с.р.